

Zvlášť nebezpečná recidiva

V rámci úvah o materiální stránce zvlášť nebezpečné recidivy nelze argumentovat teprve probíhajícími trestními stíháními obviněného ani tím, že měl být opakovaně oznamován pro přestupek. Takový postup by odporoval presumpci nevin.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 6 Tdo 482/2008, ze dne 26.6.2008)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v neveřejném zasedání o dovolání, které podal obviněný I. M., proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 31. 8. 2007, sp. zn. 5 To 410/2007, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Karviné – pobočky v Havířově pod sp. zn. 103 T 184/2005, tak, že podle § 265k odst. 1, odst. 2 tr. ř. se usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 31. 8. 2007, sp. zn. 5 To 410/2007, zrušuje. Současně se zrušují také další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. se Krajskému soudu v Ostravě přikazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Rozsudkem Okresního soudu v Karviné – pobočky v Havířově ze dne 21. 6. 2007, sp. zn. 103 T 184/2005, byl obviněný I. M. (dále jen „obviněný“) uznán vinným trestným činem vydírání podle § 235 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák. jako zvlášť nebezpečný recidivista ve smyslu § 41 odst. 1 tr. zák., neboť podle skutkových zjištění jmenovaného soudu „dne 10. 8. 2005 v době kolem 02.00 hodin v H. – Š., okres K., na ul. M. v bytě A. D., se kterou v té době bydlel, vyzval jmenovanou z důvodu jejich rozchodu k okamžitému vydání peněz, když mu tato odmítla peníze dát, udeřil ji pěstí do obličeje a do zad v oblasti ledvin, protože mu A. D. peníze opět nedala, vzal z kuchyně v bytě kuchyňský nůž s délkou čepele 16,5 cm, postavil se před ni a opakovaně po ní požadoval s nožem v ruce vydání peněz s tím, že pokud napočítá do deseti a jmenovaná mu peníze nedá, tak ji zabije, kdy po těchto hrozbách mu A. D. z obavy o svůj život, vydala finanční hotovost ve výši nejméně 40.000,- Kč, při napadení pěstmi utrpěla poranění v podobě hematomů, které si však nevyžádalo lékařské ošetření, přičemž tohoto jednání se dopustil, přestože byl odsouzen rozsudkem Okresního soudu ve Frýdku – Místku ze dne 14. 2. 2001 sp. zn. 1 T 134/2000 ve spojení s usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 12. 4. 2001 sp. zn. 7 To 134/2001, rozsudkem Okresního soudu v Karviné, pobočky v Havířově ze dne 13. 2. 2002 sp. zn. 101 T 233/2001, který nabyl právní moci dne 13. 2. 2002, rozsudkem Okresního soudu v Karviné, pobočky v Havířově ze dne 29. 1. 2003 sp. zn. 101 T 43/2002 ve spojení s usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 3. 10. 2003 sp. zn. 5 To 294/2003, mimo jiné pro trestné činy loupeže a pohlavního zneužívání podle § 234 odst. 1 a § 242 odst. 1 trestního zákona, k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 4 let nepodmíněně, pro jehož výkon byl zařazen do věznice s ostrahou, usnesením Okresního soudu v Ostravě ze dne 5. 2. 2004 sp. zn. Pp 448/2003, které nabylo právní moci dnem 5. 2. 2004, byl z výkonu trestu odnětí svobody podmíněně propuštěn a byla mu stanovena zkušební doba v trvání 5-ti let“.

Za tento trestný čin byl obviněný odsouzen podle § 235 odst. 2 tr. zák. za použití § 42 odst. 1 tr. zák. a § 35 odst. 2 tr. zák. k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání šesti let a šesti měsíců, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. d) tr. zák. zařazen do věznice se zvýšenou ostrahou. Podle § 55 odst. 1 písm. a) tr. zák. mu byl dále uložen trest propadnutí věci, a to kuchyňského nože s délkou

čepele 16,5 cm, který je jako volná příloha součástí spisu Okresního soudu v Karviné - pobočky v Havířově sp. zn. 103 T 184/2005. Současně byl zrušen výrok o trestu z rozsudku Okresního soudu ve Frýdku - Místku ze dne 26. 3. 2007, sp. zn. 4 T 4/2007, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

O odvolání, které proti tomuto rozsudku podal obviněný, rozhodl ve druhém stupni Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 31. 8. 2007, sp. zn. 5 To 410/2007, jímž podle § 256 tr. ř. toto odvolání zamítl.

Proti citovanému usnesení Krajského soudu v Ostravě podal obviněný dovolání, přičemž uplatnil dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. e), g), h), l) tr. ř.

V odůvodnění tohoto mimořádného opravného prostředku uvedl, že proti němu bylo vedeno trestní stíhání, ačkoliv podle zákona nebylo přípustné, neboť trestní stíhání proti jeho osobě bylo podmíněno souhlasem poškozené A. D. a ta souhlas vzala zpět. V této souvislosti připomněl, že závěr o nepřípustnosti trestního stíhání vůči němu vyslovil i Okresní soud v Karviné - pobočka v Havířově ve svém usnesení ze dne 24. 11. 2005, sp. zn. 103 T 184/2005, kterým jeho trestní stíhání s poukazem na § 223 odst. 1 tr. ř., § 163 odst. 1, odst. 2 tr. ř. a § 11 odst. 1 písm. i) tr. ř., na nevěrohodnost důkazů a závěr, že „žádného ze svědků ani samotného obžalovaného nelze považovat za nesporně věrohodného a žádnou učiněnou výpověď za objektivní popis skutečných událostí...“, zastavil, když uzavřel, že za daného stavu věci by se mohlo jednat toliko o trestný čin podle § 235 odst. 1 tr. zák., kdy trestní stíhání je podmíněno souhlasem poškozené, jež jako osoba blízká tento souhlas vzala zpět. Obrat v tomto podle něho zásadním a správném názoru soudu byl vyvolán rozhodnutím Krajského soudu v Ostravě ze dne 31. 1. 2006, sp. zn. 5 To 9/2006, který usnesení soudu prvního stupně o zastavení trestního stíhání zrušil a tomuto soudu vytkl, že vyhodnotil nevěrohodnost výpovědi poškozené A. D. sám, přičemž vyslovil závazný právní názor, že „...Takové hodnocení... přísluší znalci...“. Současně uložil vypracování znaleckého posudku, který se bude zabývat otázkou věrohodnosti a motivu změn ve výpovědi poškozené. Obviněný ještě dodal, že soud druhého stupně sice správně rozhodoval v senátě, avšak toto rozhodování je poznamenáno tím, že zřejmě pro nedostatek času bylo rozhodnuto v neveřejném zasedání trvajícím podle protokolu toliko 15 minut. Prohlásil, že pouze zřejmě písařskou chybou je protokolováno, že „Byl přečten podstatný obsah spisu“. Správnost údaje je technicky nemožná, když předcházelo 157 stran spisu, protokol o hlavním líčení ze dne 24. 11. 2005 má 14 stran, rozhodnutí soudu prvního stupně ze dne 24. 11. 2005 má pak stran 5. Lze tak mít pochybnosti o tom, zda nebyla porušena zásada spravedlivého procesu. Navíc pokyn soudu druhého stupně, vyjádřený v rozhodnutí ze dne 31. 1. 2006, tedy, že není na soudu, aby hodnotil věrohodnost výpovědi poškozené, ale že takovéto hodnocení přísluší znalci, je hrubě v rozporu s ustálenou judikaturou (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 4. 6. 1986, sp. zn. 1 Tzf 3/86). Dále obviněný poznamenal, že pokud soud druhého stupně vyslovil názor a v důsledku tohoto i pokyn odlišný, došlo k nepřípustnému zásahu do jeho práv. Tento zásah pak měl odezvu i v dalším postupu soudu prvního stupně a v důsledku toho i v odsouzení obviněného a zamítnutí jeho odvolání. Doplnil, že na uvedené lze usoudit např. i z formulace znalecké otázky na č. l. 163 spisu, kdy znalkyni bylo výslovně uloženo „posoudit věrohodnost svědkyně pošk. D. ...“ a dospěl k závěru, že s ohledem na charakter zásahu do jeho práv, kdy důsledkem je i nesprávné právní posouzení jeho skutku jako trestného činu podle § 35 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák., ač mohlo jít pouze o právní posouzení podle odst. 1 tohoto zákonného ustanovení, je dán dovolací důvod jednak podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř., jednak podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., protože rozhodnutí současně spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

V další části dovolání obviněný namítl, že soud prvního i druhého stupně chybně a nepřezkoumatelně aplikoval § 41 odst. 1 tr. zák. o zvlášť nebezpečné recidivě a tím naplnil dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), h) tr. ř. Argumentoval, že soud prvního stupně ve svém rozsudku pouze rekapituluje

předchozí odsuzující rozsudky a v právní větě obecně a doslovně opisuje ustanovení § 41 odst. 1 tr. zák. Obviněný přitom poukázal na nález Ústavního soudu České republiky ze dne 4. 4. 2007, sp. zn. III. ÚS 747/06, a podrobně odcitoval jeho závěry. Poté konstatoval, že napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné v tom, proč právě v daném případě a proč právě v jeho osobě se jedná o zvlášť nebezpečnou recidivu. Chybí jakékoliv vysvětlení, jakých konkrétních skutků, s jakým následkem a kdy se dříve dopustil, a vůbec není vysvětlena jejich souvztažnost k nyní souzenému jednání. Shledal, že pouhý odkaz na spisové značky rozsudků neobstojí, zvláště za situace, kdy se jedná o rozsudky k souhrnnému trestu a časové souvislosti nejsou osvětleny. Zcela absentuje jakékoli věcné a přezkoumatelné odůvodnění posouzení materiální stránky zvláště nebezpečné recidivy, pečlivé hodnocení všech jeho osobnostních charakteristik, nejsou vysloveny žádné konkrétní úvahy o stupni jeho narušení a o možné prognóze jeho dalšího vývoje. Postrádá též pečlivé zhodnocení jeho celkového osobního profilu, charakterových a psychických vlastností, věku apod. Uzavřel, že aplikace ustanovení § 41 odst. 1 tr. zák. je formální a v důsledku toho odporující zákonu a že vzhledem k chybné aplikaci § 41 odst. 1 tr. zák. byla soudem použita vyšší trestní sazba, než by jinak odpovídala sazbě stanovené v § 235 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák.

Obviněný také vyjádřil přesvědčení, že v jeho trestní věci došlo ke zcela zásadnímu opomenutí zásady in dubio pro reo. Upozornil, že v hlavním líčení konaném dne 24. 11. 2005 soud pečlivě a podrobně provedl dokazování a v usnesení ze dne 24. 11. 2005, sp. zn. 103 T 184/2005, učinil jednoznačný závěr, že „žádného ze svědků ani samotného obžalovaného nelze považovat za nesporně věrohodného a žádnou učiněnou výpověď za objektivní popis skutečných událostí...“. Poté, co soud druhého stupně s tímto hodnocením vyslovil nesouhlas, soud prvního stupně nařídil provedení znaleckého posudku a uložil znalkyni, aby věrohodnost svědkyně A. D. vyhodnotila ve svém posudku. Znalkyně uvedla, že u této svědkyně není snížena její obecná věrohodnost, ale při podání trestního oznámení událost emočně zkreštila. U hlavního líčení konaného dne 21. 6. 2007 pak znalkyně mj. vypověděla, že „hodnověrnost její výpovědi je snížena... nelze u ní vyloučit žárlivost...“. Znalkyně tedy na jedné straně v písemném posudku hovoří o věrohodnosti svědkyně A. D., u hlavního líčení ovšem připouští opak, když věrohodnost hodnotí jako sníženou. Obviněný vyslovil názor, že soudy se tímto rozporem nezabývaly a ponechaly jej bez povšimnutí a naopak při různých výpovědích svědkyně A. D. vycházejí z verze, která je pro něho nejméně příznivá. Podle něho je překvapivé, že soud ne zvolil vyvážený postup při hodnocení věrohodnosti jednotlivých svědků. Svědkyně A. D., která byla vyhodnocena nejprve jako zcela nevěrohodná, je na pokyn soudu druhého stupně hodnocena znalcem, když podle závěrů soudu druhého stupně je to pro závěr o věrohodnosti nezbytné. U svědka P., který potvrdil, že se (obviněný) skutku, který je mu kladen za vinu, nedopustil, soud učinil závěr o jeho nevěrohodnosti pouze na základě své úvahy a k jeho výpovědi nepřihlédl, aniž by zkoumal věrohodnost znalecky. Takto odlišný postup při hodnocení svědeckých výpovědí je podle slov obviněného porušením zásady rovnosti stran v trestním řízení a porušením práva na spravedlivý proces. Přinejmenším pak lze učinit závěr, že existovaly a existují zásadní pochybnosti o jeho (obviněného) vině, které měly být vyhodnoceny (při použití zásady in dubio pro reo) v jeho prospěch. V návaznosti na to obviněný dovedl, že právní kvalifikace, která se opírá o nesprávnou interpretaci provedených důkazů nebo jejich neúplný soubor, nemůže být v souladu s hmotným právem a za tohoto stavu je dán dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

Z těchto důvodů navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 31. 8. 2007, sp. zn. 5 To 410/2007, zrušil a věc vrátil tomuto soudu, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

K dovolání obviněného se za podmínek § 265h odst. 2 tr. ř. vyjádřil státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“). Poté, co stručně zrekapituloval rozhodnutí nalézacího a odvolacího soudu, uplatněné dovolací důvody a dovolací argumentaci, konstatoval, že obviněný svoje dovolání opřel o celou řadu dovolacích důvodů, přičemž část dovolacích námitek

těmto důvodům obsahově neodpovídá. Poté připomněl, že dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. slouží k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud spočívají v nesprávném právním posouzení skutku nebo v jiném nesprávném hmotně právním posouzení, že v rámci tohoto dovolacího důvodu nelze vytýkat nesprávnost nebo neúplnost skutkových zjištění, popř. nesprávnost hodnocení důkazů soudy (§ 2 odst. 5, 6 tr. ř.) a že námitky směřující proti správnosti a úplnosti skutkových zjištění nelze uplatňovat ani v rámci žádného jiného dovolacího důvodu. V návaznosti na to shledal, že deklarovanému dovolacímu důvodu tudíž neodpovídají námitky, kterými obviněný zpochybňuje postup Krajského soudu v Ostravě při zrušení ve věci původně vydaného zastavovacího usnesení a jeho pokyn k opatření znaleckého posudku; tyto námitky ostatně směřují spíše proti usnesení uvedeného soudu ze dne 31. 1. 2006, sp. zn. 5 To 9/2006, nežli proti konečnému meritornímu rozhodnutí. Uvedenému dovolacímu důvodu neodpovídají ani námitky týkající se porušení zásady in dubio pro reo při hodnocení výpovědí svědků D. a P. K této části dovolacích námitek tedy nelze při rozhodování o dovolání přihlížet.

Dále státní zástupce poznamenal, že přihlížet nelze ani k námitkám uplatněným v rámci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř., neboť tento dovolací důvod je dán v případě, kdy proti obviněnému bylo vedeno trestní stíhání, ačkoliv podle zákona bylo nepřípustné, tj. tehdy, když trestní stíhání bylo zahájeno nebo v něm bylo pokračováno přesto, že byl dán některý z důvodů nepřípustnosti trestního stíhání ve smyslu ustanovení § 11 odst. 1 tr. ř. Uvedl, že obviněný odkázal na ustanovení § 11 odst. 1 písm. i) tr. ř., podle kterého je trestní stíhání nepřípustné tehdy, je-li podmíněno souhlasem poškozeného a souhlas nebyl dán nebo byl vzat zpět, ovšem současně zdůraznil, že trestní stíhání pro trestný čin vydírání podle § 235 odst. 2 tr. zák. souhlasem poškozeného podmíněno není. Přitom dodal, že námitky obviněného uplatňované s odkazem na tento dovolací důvod lze interpretovat tak, že při správném hodnocení důkazů měl být skutek posuzován toliko jako trestný čin vydírání podle § 235 odst. 1 tr. zák., na který se vztahuje režim ustanovení § 163 odst. 1 tr. ř. I tyto dovolací námitky tedy fakticky směřují primárně do oblasti skutkových zjištění a deklarovanému dovolacímu důvodu podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. obsahově neodpovídají.

Dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. však podle státního zástupce odpovídají námitky obviněného týkající se aplikace ustanovení § 41 odst. 1 tr. zák. Tyto námitky shledal částečně důvodnými, a to bez ohledu na skutečnost, že je obviněný nepřiléhavě opřel též o ustanovení § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. Zdůraznil, že v předmětné trestní věci byly nepochybně splněny formální podmínky zvláště nebezpečné recidivy, rozhodnutí se však jeví do značné míry nepřezkoumatelným z hlediska existence její stránky materiální. Rozvedl, že trestní zákon v ustanovení § 41 odst. 1 tr. zák., jako hledisko pro posuzování existence materiální podmínky zvláště nebezpečné recidivy výslovně, ovšem pouze příkladmo, zmiňuje délku doby, která uplynula od posledního odsouzení. Vedle této okolnosti je ovšem nutno hodnotit délku doby, která uplynula od skončení posledního výkonu trestu odnětí svobody, neboť v průběhu výkonu tohoto trestu měl pachatel podstatně omezenou možnost páchat další trestnou činnost. Dále je nutno ve vzájemných souvislostech posoudit význam a závažnost všech okolností celkové trestné činnosti, tj. i trestných činů, za něž byl pachatel dříve potrestán, jeho chování ve výkonu trestu odnětí svobody, způsob života mezi jednotlivými tresty, délku trestu dříve uloženého i trvání jeho skutečného výkonu. Závažným hlediskem je i komplexní zhodnocení osobnosti pachatele, jeho celkového osobního profilu, charakterových a psychických vlastností, věku atd.

Následně státní zástupce upozornil, že v odůvodnění soudního rozhodnutí se (shodně s obsahem tzv. skutkové věty) konstatuje, že obviněný byl pro zvláště závažný úmyslný trestný čin již potrestán „rozsudkem Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 14. 2. 2001, sp. zn. 1 T 134/2000, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 12. 4. 2001, sp. zn. 7 To 134/2001, rozsudkem Okresního soudu v Karviné, pobočky v Havířově ze dne 13. 2. 2002, sp. zn. 101 T 233/2001, který nabyl právní moci dne 13. 2. 2002, rozsudkem Okresního soudu v Karviné, pobočky v Havířově ze

dne 29. 1. 2003, sp. zn. 101 T 43/2002, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 3. 10. 2003, sp. zn. 5 To 294/2003, mimo jiné pro trestné činy loupeže a pohlavního zneužívání podle § 234 odst. 1 a § 242 odst. 1 trestního zákona souhrnným trestem odnětí svobody v trvání 4 let nepodmíněně, pro jehož výkon byl zařazen do věznice s ostrahou“. Dále se konstatuje, že usnesením Okresního soudu v Ostravě ze dne 5. 2. 2004, sp. zn. Pp 448/2003, které nabylo právní moci téhož dne, byl obviněný z výkonu trestu odnětí svobody podmíněně propuštěn se zkušební dobou v trvání pěti let. K osobě obviněného soud dále uvádí, že byl v místě bydliště opakovaně oznamován pro přestupek proti občanskému soužití, a to jak proti A. D., tak i proti své babičce i další ženě. Dále nalézací soud poukázal na další trestní stíhání obviněného ve věcech Okresního soudu ve Frýdku-Místku, sp. zn. 1 T 93/2007, a v trestní věci Okresního státního zastupitelství v Karviné, pobočky v Havířově, sp. zn. 10 Zt 247/2007, v době rozhodování soudu ještě neskončená. Odvolací soud na tuto argumentaci pouze odkázal a nijak ji nedoplnil.

V neprospěch obviněného a pro existenci materiální stránky zvláště nebezpečné recidivy nepochybně svědčí skutečnost, že v minulosti spáchal dva zvláště závažné úmyslné trestné činy a že se dalšího zvláště závažného úmyslného trestného činu dopustil poměrně krátce, cca po 18 měsících od podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, a to ve zkušební době tohoto propuštění. Na druhé straně mu za tyto dřívější trestné činy byl uložen jeden souhrnný trest a je tudíž nutno vycházet z toho, že obviněný byl zatím za zvláště úmyslný trestný čin potrestán pouze jednou; samotný fakt podmíněného propuštění obviněného nasvědčuje tomu, že jeho chování ve výkonu trestu bylo na dobré úrovni. Především se však soudy obou stupňů ani v omezeném rozsahu nezabývaly konkrétními skutkovými okolnostmi dřívější trestné činnosti obviněného, a to přesto, že stupeň konkrétní společenské nebezpečnosti trestných činů loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. a pohlavního zneužívání podle § 242 odst. 1 tr. zák. může být v jednotlivých případech značně rozdílný. Nelze tedy učinit závěr o tom, zda společenská závažnost trestné činnosti obviněného má vzestupnou nebo naopak sestupnou tendenci. V této souvislosti nutno konstatovat, že trestná činnost souzená ve věci Okresního soudu v Karviné, pobočka v Havířově, sp. zn. 103 T 184/2005, byla zřejmě výsledkem neurovnaného soužití obviněného s poškozenou A. D. a sama o sobě nesvědčí o výrazně negativním vztahu obviněného k zájmům chráněným trestním zákonem, např. k cizímu majetku, k životu a zdraví občanů apod. S ohledem na opakované ukládání souhrnných trestů nelze z údajů uvedených v odůvodnění soudních rozhodnutí ani zjistit, kdy byly dřívější zvláště závažné úmyslné trestné činy obviněným spáchány a v jakých časových intervalech obviněný tuto trestnou činnost opakuje. Lze pouze usuzovat, že trestné činy loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. i pohlavního zneužívání podle § 242 odst. 1 tr. zák. byly obviněným spáchány ještě před vyhlášením prvního odsuzujícího rozsudku dne 14. 2. 2001. Ohledně přestupků páchaných obviněným z odůvodnění soudních rozhodnutí ani nevyplývá, zda přestupková řízení skončila pravomocným postihem obviněného; navíc i páchaní těchto přestupků zřejmě bylo z části produktem neurovnaného soužití obviněného s A. D. Žádná další zjištění týkající se osobního profilu, charakterových a psychických vlastností obviněného M. soudy nečinily.

Státní zástupce proto vyjádřil přesvědčení, že ze zjištění obsažených v soudních rozhodnutích vyplývá, že obviněný nepochybně je osobou se sklony k opakování trestné činnosti, na druhé straně však ze skutkových zjištění týkajících se osoby obviněného a jeho nynější i dřívější trestné činnosti nelze učinit jednoznačný závěr o tom, že by byly beze zbytku naplněny materiální znaky zvláště nebezpečné recidivy podle § 41 odst. 1 tr. zák. V této souvislosti připomněl, že též podle obviněným zmiňované judikatury Ústavního soudu je zvláště nebezpečná recidiva institut mimořádný, při jehož aplikaci je třeba postupovat velmi opatrně a jehož podmínky je třeba vykládat restriktivně. Zejména je třeba s náležitou péčí aplikovat materiální podmínku, tj. pravidlo, že za zvláště nebezpečného recidivistu může být považován jen takový pachatel, u něž recidiva podle § 41 odst. 1 tr. zák. podstatně zvyšuje nebezpečnost trestného činu pro společnost. Odchylení se od obecné trestní sazby, předpokládané institutem zvláště nebezpečné recidivy, musí být podloženo zcela mimořádnými a náležitě

zdůvodněnými okolnostmi.

Na okraj věci státní zástupce dodal, že obviněný byl rozsudkem Okresního soudu v Karviné – pobočky v Havířově ze dne 10. 12. 2007, sp. zn. 101 T 156/2007, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 11. 2. 2008, sp. zn. 5 To 39/2008 (jde o výše zmíněnou věc vedenou původně u Okresního soudu v Karviné – pobočky v Havířově pod sp. zn. 10 Zt 247/2007), uznán mj. vinným pokusem trestného činu ublížení na zdraví podle § 8 odst. 1 k § 222 odst. 1 tr. zák., který skutkově spočíval v tom, že dne 17. 4. 2007 v bytě obývaném A. D. tuto fyzicky napadl nejprve údery otevřenou dlaní a pěstí do hlavy, poté po ní hodil nabroušený kuchyňský nůž s délkou čepele 11,5 cm, zasáhl ji do obličeje a způsobil jí zranění v obličeji a zlomeninu horního řezáku s dobou léčení v délce dvou týdnů. V tomto případě soudy neshledaly existenci materiální stránky zvláště nebezpečné recidivy podle § 41 odst. 1 tr. zák., když poukázaly na okolnost, že jednání obviněného zůstalo ve stadiu pokusu, a též na okolnost, že šlo ze strany obviněného o „afektivní jednání, které bylo vyvrcholením předchozího sporu s poškozenou“. Tato okolnost se samozřejmě nachází mimo rámec skutečností významných z hlediska posouzení materiální stránky zvláště nebezpečné recidivy ve věci Okresního soudu v Karviné - pobočky v Havířově, sp. zn. 103 T 184/2005, nicméně takovýto rozdílný přístup různých senátů těchto soudů k posuzování materiální podmínky zvláště nebezpečné recidivy u skutkově do určité míry obdobné trestné činnosti téhož pachatele je poněkud zarážející.

Státní zástupce uzavřel, že za stavu, kdy již rozhodnutí soudu prvního stupně bylo zatíženo vadou uvedenou v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., je nutno považovat za důvodně uplatněný též dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. uplatnil podatel nepřiléhavě, neboť vady při aplikaci ustanovení § 41 odst. 1 tr. zák. je nutno vytýkat v rámci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. jako vadu jiného hmotně právního posouzení; trest odnětí svobody navíc ani nebyl uložen mimo základní trestní sazbu uvedenou v ustanovení § 235 odst. 2 tr. zák. K tomuto dovolacímu důvodu proto nelze při rozhodování o dovolání přihlížet.

Vzhledem k výše uvedenému navrhl, aby Nejvyšší soud v neveřejném zasedání [§ 265r odst. 1 písm. a) tr. ř.] podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 31. 8. 2007, sp. zn. 5 To 410/2007, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. tomuto soudu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. S rozhodnutím věci v neveřejném zasedání vyslovil ve smyslu § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř. souhlas i pro případ jakéhokoli jiného nežli navrhovaného rozhodnutí Nejvyššího soudu.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) především zkoumal, zda je výše uvedené dovolání přípustné, zda bylo podáno včas a oprávněnou osobou, zda má všechny obsahové a formální náležitosti a zda poskytuje podklad pro věcné přezkoumání napadeného rozhodnutí či zda tu nejsou důvody pro odmítnutí dovolání. Přitom dospěl k následujícím závěrům:

Dovolání proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 31. 8. 2007, sp. zn. 5 To 410/2007, je přípustné z hlediska ustanovení § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř., protože bylo rozhodnuto ve druhém stupni, dovolání napadá pravomocné rozhodnutí soudu ve věci samé, přičemž směřuje proti rozhodnutí, jímž byl zamítnut řádný opravný prostředek proti rozhodnutí, kterým byl obviněný uznán vinným a uložen mu trest.

Obviněný je podle § 265d odst. 1 písm. b) tr. ř. osobou oprávněnou k podání dovolání (pro nesprávnost výroku rozhodnutí soudu, který se ho bezprostředně dotýká). Dovolání, které splňuje náležitosti obsahu dovolání podle § 265f odst. 1 tr. ř., podal prostřednictvím svého obhájce, tedy v souladu s ustanovením § 265d odst. 2 tr. ř., ve lhůtě uvedené v § 265e odst. 1 tr. ř. a na místě určeném tímž zákonným ustanovením.

Protože dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v ustanovení § 265b tr. ř., bylo dále zapotřebí posoudit otázku, zda uplatněné dovolací důvody, resp. konkrétní argumenty, o něž se dovolání opírá, lze považovat za důvody uvedené v předmětném zákonném ustanovení.

Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. se vztahuje na případy, kdy proti obviněnému bylo vedeno trestní stíhání, ačkoliv podle zákona bylo nepřípustné. Tento dovolací důvod lze uplatnit pouze za situace, kdy je dán některý z obligatorních důvodů uvedených v ustanovení § 11 odst. 1 tr. ř., pro které nelze trestní stíhání zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno, neboť výlučně v tomto ustanovení trestní řád taxativně vypočítává důvody nepřípustnosti trestního stíhání. Jiné namítané vady, byť se týkají průběhu trestního stíhání (např. vedení trestního stíhání na základě usnesení o jeho zahájení, které neobsahuje všechny obligatorní náležitosti vyžadované ustanovením § 160 odst. 1 tr. ř.), nezakládají důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. (viz rozhodnutí č. [38/2005](#) Sb. rozh. tr.).

Obviněný namítl (stručně shrnuto), že proti němu bylo vedeno trestní stíhání, ačkoliv podle zákona bylo nepřípustné, neboť bylo podmíněno souhlasem poškozené A. D. a ta souhlas s trestním stíháním jeho osoby vzala zpět [viz ustanovení § 11 odst. 1 písm. i) tr. ř.].

Nejvyšší soud ovšem považuje za potřebné zdůraznit, že shora naznačená argumentace obviněného ve skutečnosti vychází s odkazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. z jeho přesvědčení, že skutek, který mu je kladen za vinu, neměl být při správném hodnocení důkazů soudy kvalifikován jako trestný čin vydírání podle § 235 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák., ale toliko podle základní skutkové podstaty uvedeného zákonného ustanovení. Podle § 163 odst. 1 tr. ř. je totiž trestní stíhání pro trestný čin vydírání podle § 235 odst. 1 tr. zák. [nikoli však již pro trestný čin vydírání podle § 235 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák.] proti tomu, kdo je ve vztahu k poškozenému osobou, vůči níž by měl poškozený jako svědek právo odepřít výpověď (§ 100 odst. 2 tr. ř.), podmíněno souhlasem poškozeného.

Taková argumentace tedy směřuje primárně do oblasti skutkových zjištění, když obviněný soudům v prvé řadě vytýká nesprávné hodnocení důkazů potažmo vadné skutkové závěry a až z těchto skutkových (procesních) výhrad pak vyvozuje závěr o nesprávném právním posouzení skutku s tím, že tento měl být soudy kvalifikován jako trestný čin vydírání pouze podle § 235 odst. 1 tr. zák. Teprve v návaznosti na to uzavírá, že pokud poškozená A. D. vzala souhlas s trestním stíháním jeho osoby pro předmětný skutek zpět, bylo trestní stíhání ve smyslu § 11 odst. 1 písm. i) tr. ř. nepřípustné. Námitky obviněného stran nepřípustnosti jeho trestního stíhání tak odhlíží od skutkových zjištění soudů nižších stupňů, z nichž vychází právní závěr o jeho vině trestným činem vydírání podle § 235 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák., přičemž trestní stíhání pro tento trestný čin ve smyslu § 163 odst. 1 tr. ř. podmíněno souhlasem poškozeného není. Za této situace a též se zřetelem ke skutečnostem rozvedeným níže v souvislosti s dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. nelze argumentaci obviněného považovat za relevantní a nelze ji podřadit pod důvody dovolání podle § 265b tr. ř.

Navíc nelze přehlédnout, že do značné míry je argumentace obviněného založena na výhradách vůči (předcházejícímu) rozhodnutí odvolacího soudu, jímž bylo zrušeno usnesení nalézacího soudu o zastavení trestního stíhání, a postupu odvolacího soudu, který tomuto rozhodnutí bezprostředně předcházel. Tyto výhrady nejenže žádnému z důvodů dovolání podle § 265b tr. ř. neodpovídají, ale především je třeba označit je z hlediska ustanovení § 265a tr. ř. za nepřípustné.

Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Uvedenou formulací zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle

norem hmotného práva, nikoliv z hlediska procesních předpisů. Tento dovolací důvod neumožňuje brojit proti porušení procesních předpisů, ale výlučně proti nesprávnému hmotně právnímu posouzení (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 1. 9. 2004, sp. zn. II. ÚS 279/03). Skutkový stav je při rozhodování o dovolání hodnocen pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. S poukazem na tento dovolací důvod totiž nelze přezkoumávat a hodnotit správnost a úplnost zjištění skutkového stavu, či prověřovat úplnost provedení dokazování a správnost hodnocení důkazů ve smyslu § 2 odst. 5, 6 tr. ř. (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 15. 4. 2004, sp. zn. IV. ÚS 449/03). Nejvyšší soud není povolán k dalšímu, již třetímu justičnímu zkoumání skutkového stavu (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 5. 2004, sp. zn. IV. ÚS 73/03). Případy, na které dopadá ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., je tedy nutno odlišovat od případů, kdy je rozhodnutí založeno na nesprávném skutkovém zjištění. Dovolací soud musí vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení a jak je vyjádřen především ve výroku odsuzujícího rozsudku, a je povinen zjistit, zda je právní posouzení skutku v souladu s vyjádřením způsobu jednání v příslušné skutkové podstatě trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav.

Nejvyšší soud dále zdůrazňuje, že ve smyslu ustanovení § 265b odst. 1 tr. ř. je dovolání mimořádným opravným prostředkem určeným k nápravě výslovně uvedených procesních a hmotně právních vad, ale nikoli k revizi skutkových zjištění učiněných soudy prvního a druhého stupně ani k přezkoumávání jimi provedení dokazování. Těžiště dokazování je totiž v řízení před soudem prvního stupně a jeho skutkové závěry může doplňovat, popřípadě korigovat jen soud druhého stupně v řízení o řádném opravném prostředku (§ 259 odst. 3, § 263 odst. 6, 7 tr. ř.). Tím je naplněno základní právo obviněného dosáhnout přezkoumání věci ve dvoustupňovém řízení ve smyslu čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a čl. 2 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě. Dovolací soud ovšem není obecnou třetí instancí zaměřenou na přezkoumání všech rozhodnutí soudů druhého stupně a samotnou správnost a úplnost skutkových zjištění nemůže posuzovat už jen z toho důvodu, že není oprávněn bez dalšího přehodnocovat provedené důkazy, aniž by je mohl podle zásad ústnosti a bezprostřednosti v řízení o dovolání sám provádět (srov. omezený rozsah dokazování v dovolacím řízení podle § 265r odst. 7 tr. ř.). Pokud by zákonodárce zamýšlel povolat Nejvyšší soud jako třetí stupeň plného přezkumu, nepředepisoval by katalog dovolacích důvodů. Už samo chápání dovolání jako mimořádného opravného prostředku ospravedlňuje restriktivní pojetí dovolacích důvodů Nejvyšším soudem (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 5. 2004, sp. zn. IV. ÚS 73/03).

Ze skutečností blíže rozvedených v předcházejících odstavcích tedy vyplývá, že východiskem pro existenci dovolacího důvodu (též) podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. jsou v pravomocně ukončeném řízení stabilizovaná skutková zjištění vyjádřená v popisu skutku v příslušném výroku rozhodnutí ve věci samé, popř. i další soudem (soudy) zjištěné okolnosti relevantní z hlediska norem hmotného práva (především trestního, ale i jiných právních odvětví).

V posuzované věci však uplatněné dovolací námitky, jimiž obviněný deklaruje naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., mají z podstatné části procesní charakter a směřují právě do oblasti skutkových zjištění. Obviněný totiž soudům vytýká též neúplné dokazování (neprovedení znaleckého zkoumání svědka A. P. k posouzení věrohodnosti jeho výpovědi), nesprávné hodnocení provedených důkazů (zejména svědecké výpovědi poškozené A. D. a A. P., znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví klinická psychologie, znalkyně PhDr. A. V. vypracovaného k posouzení osobnosti a věrohodnosti poškozené) a porušení procesní zásady in dubio pro reo a potažmo tak vadná skutková zjištění. Současně prosazuje vlastní hodnotící úvahy a vlastní (pro něho příznivou) verzi skutkového stavu věci, když (stručně shrnuto) dovozuje, že přinejmenším lze učinit závěr, že existovaly a existují zásadní pochybnosti o jeho vině, které měly být vyhodnoceny (při použití zásady

in dubio pro reo) v jeho prospěch. Především až z uvedených skutkových (procesních) argumentů a výhrad vyvozuje závěr o nesprávném právním posouzení skutku. V tomto směru tak nenamítá rozpor mezi skutkovými závěry vykonanými soudy po zhodnocení důkazů a užitou právní kvalifikací ani jiné nesprávné hmotně právní posouzení soudy zjištěných skutkových okolností.

Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je tedy obviněným ve skutečnosti spatřován také (a zejména) v porušení procesních zásad vymezených zejména v ustanovení § 2 odst. 2, 5, 6 tr. ř., tzn. že v tomto směru dovolání uplatnil na procesním a nikoli hmotně právním základě. Uplatněné námitky proto (vzhledem k již rozvedeným teoretickým východiskům) pod výše uvedený (ani jiný) dovolací důvod pořadit nelze.

Nejvyšší soud v daných souvislostech navíc odkazuje na ustálenou judikaturu k výkladu a aplikaci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., jak je souhrnně vyjádřena např. pod č. 36/2004, s. 298 Sb. rozh. tr. nebo v četných rozhodnutích Nejvyššího soudu a např. též v usnesení velkého senátu ze dne 28. 6. 2006, sp. zn. 15 Tdo 574/2006.

Obviněný však také namítl, že soudy nižších stupňů v jeho trestní věci chybně aplikovaly ustanovení § 41 odst. 1 tr. zák. o zvlášť nebezpečné recidivě, neboť pouze zrekapitulovaly jeho předcházející odsouzení a obecně odkázaly na dikci § 41 odst. 1 tr. zák., aniž by se zabývaly posouzením její materiální stránky. Takovou námitku je třeba označit z pohledu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. za formálně právně relevantní.

Za tohoto stavu věci Nejvyšší soud, který neshledal důvody pro odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 tr. ř., provedl přezkum věci ve smyslu ustanovení § 265i odst. 3 tr. ř. a dospěl k níže uvedeným závěrům.

Podle § 41 odst. 1 tr. zák. se za zvlášť nebezpečného recidivistu považuje pachatel, který znovu spáchal zvlášť závažný úmyslný trestný čin (§ 42 odst. 1 tr. zák.), ač již byl pro takový nebo jiný zvlášť závažný úmyslný trestný čin potrestán, jestliže tato okolnost pro svou závažnost, zejména vzhledem k délce doby, která uplynula od posledního odsouzení, podstatně zvyšuje stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost.

Kriminálně politickým smyslem institutu zvlášť nebezpečné recidivy podle § 41 odst. 1 tr. zák. je přísněji postihnout „nepoučitelné“ delikventy, dopouštějící se opakovaně zvlášť závažných trestných činů. Mimořádná přísnost trestu je zde zdůvodnitelná tím, že pachatel, ač se mu již v minulost dostalo trestem náležitého varování, tvrdošijně opakuje zvlášť nebezpečné protispolečenské útoky, jejichž zavrženíhodnost mu musí být notoricky zjevná. Uložení ztřeštěného trestu lze v těchto případech ospravedlnit hledisky generální a individuální prevence (viz náleží Ústavního soudu ze dne 13. 5. 2004, sp. zn. IV. ÚS 396/03).

Citované zákonné ustanovení takto vymezuje základní podmínky, za jejichž kumulativního splnění může být pachatel kvalifikován jako zvlášť nebezpečný recidivista. První podmínky (formální) spočívají v tom, že pachatel opětovně spáchal zvlášť závažný úmyslný trestný čin, přestože již byl pro takový nebo jiný zvlášť závažný úmyslný trestný čin potrestán, tedy přesto, že již v minulosti spáchal zvlášť závažný úmyslný trestný čin, za který byl potrestán (čímž se rozumí alespoň částečný výkon trestu, z povahy věci – srov. § 41 odst. 2 tr. zák. - trestu odnětí svobody) a k tomuto potrestání lze přihlížet.

Další podmínka (materiální) předpokládá, že okolnost opětovného spáchání zvlášť závažného úmyslného trestného činu přes potrestání pro takový nebo jiný zvlášť závažný úmyslný trestný čin pro svou závažnost, zejména vzhledem k délce doby, která uplynula od posledního odsouzení, podstatně zvyšuje stupeň nebezpečnosti takového trestného činu pro společnost.

Při posuzování splnění tohoto předpokladu musí být, jak ostatně (demonstrativně) vyplývá z ustanovení § 41 odst. 1 tr. zák., zhodnocena především délka doby od posledního odsouzení do spáchání posuzovaného trestného činu. Přitom délkou doby, která uplynula od posledního odsouzení, nutno rozumět nejen dobu, která uplynula od právní moci rozsudku, nýbrž i dobu, která uplynula od podmíněného propuštění nebo po odpykání trestu (viz rozhodnutí č. [6/1963](#) Sb. rozh. tr.). V průběhu výkonu tohoto (posledního) trestu měl totiž pachatel značně ztíženou možnost páčání další trestné činnosti. Při zkoumání podmínek, zda se pachatel považuje za zvláště nebezpečného recidivistu, je délka doby, která uplynula od posledního odsouzení jenom jedním, nikoliv však jediným hlediskem, které je nutno hodnotit v souvislosti s otázkou, zda stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost je podstatně zvýšený (viz rozhodnutí č. [33/1968](#) Sb. rozh. tr.).

Pro úplnost je na místě připomenout, že při posuzování podmínek pro uznání obviněného jako zvláště nebezpečného recidivisty podle § 41 odst. 1 tr. zák. je třeba, mimo délky doby, která uplynula od posledního odsouzení, přihlídnout také k dalším okolnostem, určujícím stupeň nebezpečnosti recidivy pro společnost, např. ke způsobu provádění trestné činnosti, ke škodám způsobeným nynější i dřívější trestnou činností, k počtu, druhu a výši dřívějších trestů, k pohnutkám a důvodům, které vedly k recidivě. Závažným hlediskem je i celkové posouzení osobnosti pachatele, jeho celkový osobní profil, charakterové a psychické vlastnosti, věk apod. Významné je také zjištění, kolikrát už byl pachatel v minulosti potrestán za zvláště závažné trestné činy, za kolik takových trestných činů to bylo, za kolik trestných činů je nyní souzen, jaká je celková délka v minulosti vykonaných trestů, jak dlouhé jsou intervaly mezi jejich výkonem apod. Důležité je také zhodnocení následků trestného činu. Při hodnocení materiální podmínky zvláště nebezpečné recidivy se zhodnotí i konkrétní stupeň nebezpečnosti trestného činu, a to jak předchozího, tak nyní souzeného. Přihlídnout je třeba k významu a závažnosti všech trestných činů, za něž byl pachatel dříve potrestán, k jeho chování ve výkonu trestu, ke způsobu života mezi jednotlivými činy a tresty, k délce trestu dříve uloženého i k trvání jeho skutečného výkonu, k páčání i jiných trestných činů v rozhodné době (viz náleží Ústavního soudu ze dne 13. 5. 2004, sp. zn. IV. ÚS 396/03).

V této souvislosti je namísto připomenout závěry k nimž ve svém rozhodnutí dospěl soud prvního stupně: „...soud uznal obžalovaného vinným ze spáchání trestného činu vydírání podle § 235 odst. 1, odst. 2 písm. c) trestního zákona, kterého se dopustil jako zvláště nebezpečný recidivista ve smyslu ustanovení § 41 odst. 1 trestního zákona, jehož všechny zákonné znaky skutkové podstaty naplnil tím, že poškozenou A. D. násilím a pohrůzkou násilí nutil, byť k vydání hotovosti, které mu předala jeho matka, a čin spáchal se zbraní, přičemž tohoto jednání se dopustil, ač již byl pro jiný zvláště závažný úmyslný trestný čin potrestán rozsudkem Okresního soudu ve Frýdku - Místku ze dne 14. 2. 2001 sp. zn. 1 T 134/2000 ve spojení s usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 12. 4. 2001 sp. zn. 7 To 134/2001, rozsudkem Okresního soudu v Karviné, pobočky v Havířově ze dne 13. 2. 2002 sp. zn. 101 T 233/2001, který nabyt právní moci dne 13. 2. 2002, rozsudkem Okresního soudu v Karviné, pobočky v Havířově ze dne 29. 1. 2003 sp. zn. 101 T 43/2002 ve spojení s usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 3. 10. 2003 sp. zn. 5 To 294/2003, mimo jiné pro trestné činy loupeže a pohlavního zneužívání podle § 234 odst. 1 a § 242 odst. 1 trestního zákona, souhrnným trestem odnětí svobody v trvání 4 let nepodmíněně, pro jehož výkon byl zařazen do věznice s ostrahou, usnesením Okresního soudu v Ostravě ze dne 5. 2. 2004 sp. zn. Pp 448/2003, které nabylo právní moci dnem 5. 2. 2004, byl z výkonu trestu odnětí svobody podmíněně propuštěn a byla mu stanovena zkušební doba v trvání 5-ti let. Tato okolnost pro svou závažnost, zejména vzhledem k délce doby, která uplynula od posledního odsouzení, podstatně zvyšuje stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost. K osobě obžalovaného nutno uvést ještě skutečnosti, že kromě uvedených odsouzení byl v místě bydliště opakovaně oznamován pro přestupek proti občanskému soužití a to jak proti A. D., ale i proti své babičce i další ženě. Kromě uvedených odsouzení byl odsouzen odsouzením, v rejstříku trestů zatím neuvedenému a to rozsudkem Okresního soudu ve Frýdku - Místku ze dne 26. 3. 2007 pod sp. zn. 4 T 4/2007, který nabyt právní moci dne 3. 5. 2007 pro trestný čin krádeže podle § 247

odst. 1, odst. 2 trestního zákona k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 8-mi měsíců se zařazením pro jeho výkon do věznice s ostrahou. Protože nyní projednávaného jednání se dopustil před vyhlášením tohoto odsouzení, byl mu za uvedenou předchozí i nynější trestnou činnost uložen trest souhrnný, vycházející z trestní sazby činu nejpřísněji trestného za současného zrušení předchozího výroku o trestu. Další trestní stíhání pro trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1, 2 trestního zákona je proti němu vedeno a neskončeno u Okresního soudu ve Frýdku - Místku pod sp. zn. 1 T 93/2007. V trestní věci Okresního státního zastupitelství v Karviné, pobočky v Havířově sp. zn. 10 Zt 247/2007 je obžalovaný stíhán jako zvlášť závažný recidivista pro pokus trestného činu ublížení na zdraví podle § 41 odst. 1, § 8 odst. 1 k § 222 odst. 1 trestního zákona, kterého se měl dopustit dne 17. 4. 2007 vůči A. D. tím, že jí opakovaně měl udeřit pěstí a dlaní do obličeje a následně do jejího obličeje mrštit nůž o délce 22 cm tak, že jí nůž zasáhl tupou stranou do horního řezáku vpravo, který jí ulomil. Obžalovaný je rovněž stíhán pro trestnou činnost spojenou se šířením toxikomanie.“

Odvolací soud se se závěry nalézacího soudu ztotožnil a poznamenal, že: „Okresní soud již ve výroku o vině cituje předchozí odsouzení obžalovaného pro zvlášť závažnou trestnou činnost, pro kterou byl zmiňovanými rozsudky okresních soudů odsouzen a v konečné fázi mu byl uložen čtyřletý nepodmíněný trest odnětí svobody, z jehož výkonu byl v únoru 2004 podmíněně propuštěn. Nyní vytýkaného jednání se tak dopustil ve zkušební době podmíněného propuštění. Okresní soud zmiňuje i další skutečnosti týkající se osoby obžalovaného, který byl opakovaně stíhán pro přestupky proti občanskému soužití, kdy napadal i další osoby, včetně poškozené. Je také pravdou, že i v současné době je proti němu vedeno další trestní řízení pro závažnou trestnou činnost, jíž se mimo jiné dopustil znovu proti stejné poškozené. Proto i užití kvalifikace § 41 tr. zák. je zcela odůvodněno.“

Nejvyšší soud shledal, že v posuzovaném případě splnění podmínek zvlášť nebezpečné recidivy ve formálním smyslu vyplývá již ze zjištění popsanych ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, podle nichž obviněný spáchal skutek kvalifikovaný jako trestný čin vydírání podle § 235 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák., ačkoliv „... byl odsouzen rozsudkem Okresního soudu ve Frýdku - Místku ze dne 14. 2. 2001 sp. zn. 1 T 134/2000 ve spojení s usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 12. 4. 2001 sp. zn. 7 To 134/2001, rozsudkem Okresního soudu v Karviné, pobočky v Havířově ze dne 13. 2. 2002 sp. zn. 101 T 233/2001, který nabyl právní moci dne 13. 2. 2002, rozsudkem Okresního soudu v Karviné, pobočky v Havířově ze dne 29. 1. 2003 sp. zn. 101 T 43/2002 ve spojení s usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 3. 10. 2003 sp. zn. 5 To 294/2003, mimo jiné pro trestné činy loupeže a pohlavního zneužívání podle § 234 odst. 1 a § 242 odst. 1 trestního zákona, k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 4 let nepodmíněně, pro jehož výkon byl zařazen do věznice s ostrahou, usnesením Okresního soudu v Ostravě ze dne 5. 2. 2004 sp. zn. Pp 448/2003, které nabylo právní moci dnem 5. 2. 2004, byl z výkonu trestu odnětí svobody podmíněně propuštěn a byla mu stanovena zkušební doba v trvání 5-ti let.“

Stran existence materiální podmínky pro aplikaci ustanovení § 41 odst. 1 tr. zák. Nejvyšší soud seznal, v návaznosti na shora rozvedená teoretická východiska a skutková zjištění nalézacího a odvolacího soudu, následující. Pro naplnění materiální podmínky zvlášť nebezpečné recidivy v předmětné trestní věci nepochybně svědčí skutečnost, že se obviněný v minulosti dopustil dvou zvlášť závažných úmyslných trestných činů, a že nyní posuzovaný zvlášť závažný úmyslný trestný čin spáchal ve zkušební době podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.

Nelze ovšem přehlédnout, že obviněný byl doposud za zvlášť závažný úmyslný trestný čin potrestán pouze jednou, neboť za oba dříve spáchané zvlášť závažné úmyslné trestné činy mu byl uložen jeden souhrnný trest. Rovněž podmíněné propuštění z výkonu tohoto trestu samo o sobě nasvědčuje tomu, že chování obviněného ve výkonu trestu bylo na dobré úrovni (že ve výkonu trestu svým chováním a plněním svých povinností prokázal polepšení).

V návaznosti na to Nejvyšší soud zejména zdůrazňuje, že soudy nižších stupňů se nezabývaly objasněním a zhodnocením dalších, pro náležité posouzení materiální podmínky podle ustanovení § 41 odst. 1 tr. zák. relevantních a neopominutelných skutečností. Především nehodnotily konkrétní skutkové okolnosti dřívější zvláště závažné úmyslné trestné činnosti obviněného, jako např. způsob páchání této trestné činnosti či škody jí způsobené (a to přesto, že, jak správně poukazuje ve svém vyjádření i státní zástupce, stupeň konkrétní společenské nebezpečnosti trestných činů loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. a pohlavního zneužívání podle § 242 odst. 1 tr. zák. může být v jednotlivých případech výrazně rozdílný). Dostatečně nevyhodnotily (z materiálního hlediska) ani skutkové okolnosti nyní souzené trestné činnosti. To vylučuje možnost učinit závěr, zda má společenská nebezpečnost trestné činnosti obviněného vzestupnou či sestupnou tendenci. Z údajů uvedených v předmětných rozhodnutích nevyplývá ani zjištění, kdy byly obviněným spáchány dřívější zvláště závažné trestné činy, resp. v jakých časových intervalech. Za nedostatečná nutno označit také zjištění soudů týkající se pohnutky a důvodů vedoucích obviněného k recidivě, celkového posouzení jeho osobnosti, jeho charakterových a psychických vlastností.

Nejvyšší soud považuje v souvislosti s tím za potřebné rovněž upozornit, že v rámci úvah o materiální stránce zvláště nebezpečné recidivy nelze argumentovat teprve probíhajícími trestními stíháními obviněného ani tím, že měl být opakovaně oznamován pro přestupek. Takový postup totiž odporuje presumpci nevinny.

Na podkladě skutkových zjištění a hodnotících závěrů soudů nižších stupňů tak nelze spolehlivě dovodit, že obviněný opětovně spáchal zvláště závažný úmyslný trestný čin [trestný čin vydírání podle § 235 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák.] za okolností, jež podstatně zvýšily stupeň nebezpečnosti tohoto trestného činu pro společnost, tedy, že tento trestný čin spáchal jako zvláště nebezpečný recidivista ve smyslu § 41 odst. 1 tr. zák.

V daných souvislostech je přitom na místě v souladu s nálezem Ústavního soudu ze dne 4. 4. 2007, sp. zn. III. ÚS 747/06, připomenout, že zvláště nebezpečná recidiva je institut mimořádný, při jehož aplikaci je třeba postupovat velmi opatrně a jehož podmínky je třeba vykládat restriktivně. Zejména je třeba s náležitou péčí aplikovat materiální podmínku, tj. pravidlo, že za zvláště nebezpečného recidivistu může být považován jen takový pachatel, u něž recidiva podle § 41 odst. 1 tr. zák. podstatně zvyšuje nebezpečnost trestného činu pro společnost. Odchýlení se od obecné trestní sazby, předpokládané institutem zvláště nebezpečné recidivy, musí být podloženo zcela mimořádnými a náležitě zdůvodněnými okolnostmi.

Nelze pak nepoznamenat, že soudy nižších stupňů při posuzování splnění podmínek zvláště nebezpečné recidivy postupovaly nedůsledně, pokud vycházely též ze zjištění, že obviněný byl z výkonu souhrnného trestu, jenž mu byl uložen rozsudkem Okresního soudu v Karviné - pobočky v Havířově ze dne 29. 1. 2003, sp. zn. 101 T 46/2002, mj. za dřívější zvláště závažné úmyslné trestné činy [trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák., jímž byl uznán vinným rozsudkem Okresního soudu ve Frýdku - Místku ze dne 14. 2. 2001, sp. zn. 1 T 134/2000, a trestný čin pohlavního zneužívání podle § 242 odst. 1 tr. zák., jímž byl uznán vinným rozsudkem Okresního soudu v Karviné - pobočky v Havířově ze dne 13. 2. 2002, sp. zn. 101 T 233/2001], podmíněně propuštěn (na zkušební dobu pěti let) dne 5. 2. 2004 usnesením Okresního soudu v Ostravě ze dne 5. 2. 2004, sp. zn. Pp 448/2003. Nezjistily totiž a v důsledku toho ani nehodnotily skutečnost, že toto rozhodnutí bylo učiněno za situace, kdy obviněný již byl (delší dobu) na svobodě. Již dne 21. 5. 2002 byl totiž usnesením Okresního soudu v Ostravě ze dne 21. 5. 2002, sp. zn. Pp 104/2002, podmíněně propuštěn (se stanovením zkušební doby na sedm let) z výkonu souhrnného trestu odnětí svobody uloženého mu mj. pro výše uvedené zvláště závažné trestné činy rozsudkem Okresního soudu v Karviné - pobočky v Havířově ze dne 13. 2. 2002, sp. zn. 101 T 233/2001. Nyní souzeného zvláště závažného úmyslného trestného činu vydírání podle § 235 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák. se tedy obviněný ve skutečnosti dopustil nikoli po 18 měsících od podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí

svobody (pobytu na svobodě), ale téměř po více jak třech letech poté, co byl fakticky z výkonu trestu odnětí svobody (podmíněně) propuštěn.

Obviněný dále namítl, že v důsledku chybné aplikace § 41 odst. 1 tr. zák. byla soudem při ukládání trestu použita vyšší trestní sazba, než by jinak odpovídala sazbě stanovené v § 235 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zák. a že tak byl naplněn též dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.

V souvislosti s tím je třeba konstatovat, že nesprávnou aplikaci ustanovení § 41 odst. 1 tr. zák. (včetně nesprávné výměry trestu jako jejího důsledku) je v dovolacím řízení možno namítat prostřednictvím dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Současně je na místě upozornit, že v posuzované věci nebyl trest odnětí svobody uložen mimo základní trestní sazbu uvedenou v ustanovení § 235 odst. 2 tr. zák. S ohledem na uvedené Nejvyšší soud uzavírá, že námítky obviněného, jimiž napadl výrok o trestu, pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. podřadit nelze.

Důvodem dovolání podle ustanovení § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. je existence vady spočívající v tom, že bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v písmenech a) až k) (§ 265b odst. 1 tr. ř.). Předmětný dovolací důvod tedy dopadá na případy, kdy došlo k zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku bez věcného přezkoumání a procesní strana tak byla zbavena přístupu ke druhé instanci, nebo byl-li zamítnut řádný opravný prostředek, ačkoliv již v předcházejícím řízení byl dán dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř. V posuzované věci však o prvou alternativu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. nemůže jít, neboť Krajský soud v Ostravě jako soud druhého stupně konal odvolací řízení a o řádném opravném prostředku (odvolání) rozhodl ve veřejném zasedání po provedeném přezkumu podle hledisek stanovených zákonem. K druhé alternativě je třeba uvést, že uplatněné dovolací námítky dílem neodpovídají žádnému z dovolacích důvodů podle § 265b tr. ř., dílem je však třeba jim přiznat opodstatnění, neboť rozhodnutí soudu prvního stupně je zatíženo vadou ve smyslu § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. (viz argumentace shora).

Nejvyšší soud proto v neveřejném zasedání [§ 265r odst. 1 písm. b) tr. ř.] z podnětu dovolání obviněného I. M. podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil z důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. g), l) tr. ř. usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 31. 8. 2007, sp. zn. 5 To 410/2007, a současně podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také všechna další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Krajskému soudu v Ostravě přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl (§ 265l odst. 1 tr. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)

- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)